

- ✓ Notícies
- ✓ L'ús social de la llengua catalana
- ✓ Apunts
- ✓ En xarxa
- ✓ El camí de les paraules
- ✓ Propostes
- ✓ Jocs de llengua

Notícies

Espai dedicat a divulgar novetats de caire lingüístic i cultural

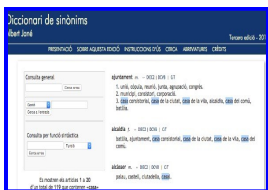
Consell i Govern coordinaran accions en matèria de normalització lingüística

El conseller de Cultura de Mallorca, Francesc Miralles, i el director insular, Rafel Creus, es reuniren amb la directora general de Política Lingüística, Marta Fuxà, el passat novembre.

La reunió es va dur a terme per activar la coordinació d'ambdues institucions en matèria d'assessorament lingüístic i foment de l'ús de la llengua, amb la finalitat d'evitar que les actuacions concretes es dupliquin i aconseguir que arribin a més gent i tinguin més ressó. Així mateix, aquesta coordinació ha de servir per unir esforços i maximitzar recursos.

L'Institut d'Estudis Catalans penja en línia el diccionari de sinònims d'Albert Jané

El [Diccionari de sinònims](http://sinonims.iec.cat/) d'Albert Jané, obra de referència de la lexicografia catalana, ja es pot consultar en línia: <<http://sinonims.iec.cat/>>.

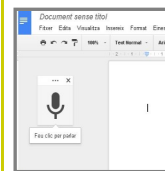

L'obra conté 27.542 articles, ofereix moltes opcions de cerca i permet de complementar la informació amb enllaços a obres lexicogràfiques de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC).

Cada article consta d'una entrada (el lema, que és la forma que la identifica i encapçala) i d'una llista o més de sinònims, disposades per accepcions (els diferents sentits o significats de l'entrada). A més, ofereix informacions, com la categoria lèxica i gramatical.

Google Drive incorpora la transcripció de veu a text, també en català

Enguany Google ha incorporat el dictat per veu al processador de textos de Google Drive, també en català. Aquesta nova funcionalitat permet als usuaris la transcripció de veu a text d'una manera fàcil i còmoda, és a dir, poder escriure sense utilitzar el teclat.

En aquest sentit, ha estat un gran avenç per aconseguir fer accessibles els mòbils i els ordinadors a les persones amb discapacitat visual o amb problemes de mobilitat.

Mig segle de la Gran Enciclopèdia Catalana

La redacció, publicació i difusió de la [Gran Enciclopèdia Catalana](http://www.enciclopedia.cat/) (GEC) <<http://www.enciclopedia.cat/>> va iniciar-se ara fa exactament cinquanta anys.

Als anys vuitanta era una peça imprescindible, tan necessària com avui la connexió a Internet.

L'any 1996 la GEC es digitalitzà i esdevingué consultable en línia.

Actualment la GEC digital té més de 320.000 articles (aproximadament el doble que la *Gran Enciclopèdia Catalana* en paper) i més de 100.000 il·lustracions (fotografies, mapes, dibuixos, etc.), a més d'alguns àudios i vídeos.

Empram més el català per parlar amb gent que no coneixem

Un estudi del [Grup de Recerca Sociolingüística de les Illes Balears](#), dirigit per Joan Melià, que fa una radiografia a partir de 1.800 entrevistes i que es publicarà properament a la revista *Llengua i ús*, reflecteix que cada vegada hi ha menys reserves dels balears a iniciar converses amb desconeguts en català: el 47,5% dels enquestats ho fa molt sovint i només el 31,6% diu que no ho fa mai. Per zones, Menorca i la Part Forana són els llocs on més es fa i Palma, Eivissa i Formentera on s'obren menys converses en català.

Amb quina llengua iniciu les converses amb desconeguts? Fer-ho en català ajuda a mantenir-lo viu. La conservació de les llengües (més autoestima, més autoimatge positiva del grup, no avergonyiment de l'origen, etc.) aporta beneficis i avantatges personals i grupals que són importants per a la felicitat dels individus.

Una llengua és molt més que una manera de compartir informació. La llengua forma part del conjunt de béns comunitaris. És de tots. En el context de diversitat lingüística en què vivim, el català és la llengua que uneix els ciutadans. La llengua és la millor eina per fer comunitat, més enllà de la comunitat cultural de cadascú.

Llengua estàndar, llengua pròpia, llengua comuna

Seguint Elvira Riera (2012), «El terme **llengua oficial** designa una llengua usada vàlidament pels poders públics. És un concepte jurídic ampli que pot comportar diferents drets i deures segons la legislació que el desenvolupi. Tots els estats tenen llengües oficials, i habitualment fan declaracions d'oficialitat en les constitucions. Els que no en fan solen ser estats força uniformes lingüísticament, que no tenen la llengua a l'agenda política, com Alemanya, Grècia, Itàlia i els Països Baixos.

Els termes **llengua pròpia** i **llengua nacional** designen una llengua que identifica una nació i la distingeix d'altres. Una llengua nacional representa un lligam històric amb els avantpassats (té un grau elevat d'historicitat) i també se n'espera una continuïtat en les generacions futures —d'acord amb Vernet, aquest concepte s'oposa al de 'llengua comuna' i al de 'llengua aliena', que designen l'altra llengua oficial «però no pròpia» (el castellà, en el nostre cas).

Finalment, el terme **llengua comuna** remet a la tradició política liberal. S'entén, doncs, des de la perspectiva de l'estat i no de la nació, i designa una llengua compartida pels ciutadans que és també llengua dels usos públics i els permet exercir la ciutadania (els drets i deures civils i polítics). Com a concepte polític, la llengua comuna no es refereix a les comunicacions interpersonals privades (a la llengua que fan servir entre elles persones de diferents grups lingüístics), sinó a les comunicacions dels ciutadans en l'esfera pública. Perquè una llengua sigui comuna la gran majoria de ciutadans han de ser capaços de comunicar-s'hi i les institucions públiques l'han d'utilitzar. Una llengua comuna sempre és oficial, però no necessàriament nacional (com exemplifica Irlanda, on la llengua comuna és l'anglès).

Molts estats tenen llengües comunes, però rarament les declaren comunes en l'ordenament jurídic. Quan ho fan és en contextos de diversitat lingüística deguda a la immigració o als conflictes nacionals.

Apunts

Si en l'apartat anterior fèiem referència a l'ús social de la llengua, ara volem fer una sèrie de propostes per fer-ne un ús més genuí i de més qualitat.

Els connectors o marcadors textuais

Els connectors o marcadors textuais són paraules o grups de paraules que serveixen per organitzar i cohesionar el contingut d'un text i en faciliten la lectura, perquè assenyalen la distribució de les idees que conté. Ho són, per exemple, *d'entrada*, *en definitiva*, *no obstant això*, etc. Acostumen a aparèixer en llengua escrita, perquè l'escriptura aspira a ser complexa i no disposa dels suports extralingüístics amb què compta l'oralitat.

A continuació, exposam algunes consideracions que cal tenir en compte amb els connectors —i en números posteriors n'oferirem un recull que pot ajudar a millorar la redacció d'un text—:

- Cal no repetir els mateixos connectors per evitar la monotonia.
- Si utilitzam connectors dobles, cal incloure sempre les segones parts: *d'una banda...*, *d'altra banda...*
- Un abús o un ús innecessari dels mots connectors dificulta la comprensió del text i l'omple de tòpics buits de contingut.
- Els connectors han d'ocupar llocs clau dins de l'escrit. Sovint van al començament del paràgraf o de la frase i ens ajuden a entendre com s'interrelacionen.

http://www.termcat.cat/es/Diccionaris_En_Linia/204/Presentacio/

Blues, jazz, bugui-bugui, fusió, rock de garatge, acid-house, chill-out, reggae, trance... són alguns dels noms d'estils —relacionats amb el jazz, el rock i el pop, des de mitjan segle XX, aproximadament, fins a l'actualitat— que conté la [Terminologia dels estils musicals](#). En aquest diccionari en línia, cada entrada del qual presenta la denominació i la definició en català, els equivalents en castellà, anglès i francès, i, en alguns casos, aclariments conceptuals o notes d'exemple, també es pot consultar una [cronologia interactiva](#) amb exemples audiovisuals de cada estil descrit. Engrescador!

http://llengua.gencat.cat/ca/serveis/informacio_i_diffusio/publicacions_en_linia/llegir_per_parlar

Llegir per parlar, llegir per aprendre és una publicació en línia adreçada a la població adulta amb la finalitat de reforçar l'aprenentatge i l'ús de la llengua a través de la lectura. El material consta d'una guia didàctica i cinquanta-un fulls que proposen activitats de conversa a partir de la lectura de textos reals de tipologia ben diversa. Un bon recurs per gaudir de la lectura i augmentar la competència lingüística!

El camí de les paraules

L'explicació de la procedència d'una paraula o d'una expressió, a més de ser atractiva —és com un conte o una llegenda—, referma la voluntat de no deixar perdre els tresors que les paraules contenen i fomenta l'ús de mots nostrats en comptes de manlleus d'altres llengües. Us detallam a continuació la procedència de la paraula *lavabo*.

Lavabo

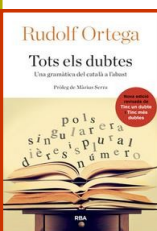
Els lavabos disposats a manera de fonts, fixades en alguna concavitat d'una paret, tenen un origen antiquíssim i ja els utilitzaven els cartaginesos, els grecs i els romans. A l'edat mitjana normalment en tenien les esglésies i els monestirs. Però, com a peça de mobiliari domèstic no se'n troben amb anterioritat al segle XV.

Abans de l'aigua corrent la majoria de persones es rentava en una palangana col·locada en un aiguamans que, a més, suportava el sabó, la tovallola i la gerra d'aigua. Quan va arribar l'aigua corrent es varen instal·lar les piques, que s'anomenaren lavabos ja que el nou mètode per rentar-se les mans permetia fer els mateixos gests que el capellà a missa, quan un escolà li abocava aigua als dits en una palanganeta, mentre ell recitava un psalm que deia: *Lavabo inter innocentes manus meas* ('Em rentaré les mans entre els innocents...').

El lingüista J. Coromines data l'ús del terme *lavabo* a finals del s. XVIII.

Propostes

Tots els dubtes. Una gramàtica del català a l'abast (RBA, 2014), de

Rudolf Ortega, és una gramàtica que reuneix cinc-cents entrades sobre qüestions controvertides del català i que pretén ser una eina útil i pràctica per resoldre dubtes lingüístics fàcilment. Un manual amè, pràctic i actual, adaptat a la realitat lingüística quotidiana.

El llibre **Sortir de l'armari lingüístic**, dels psicòlegs **Ferran Suay i Gemma Sanginés**, és una bona eina que ens pot

ajudar a viure en català. L'anàlisi que fan els autors de l'obra d'alguns exemples de situacions comunicatives potencialment conflictives lingüísticament i les eines i recomanacions que ens proporcionen per millorar-les poden ser de molta utilitat per a ser més assertius lingüísticament i per mantenir-nos parlant en la nostra llengua sense passar-nos innecessàriament al castellà (o al francès, a l'italià, segons l'estat en qüestió) en cada cop més situacions comunicatives, entenent que algunes persones puguin no estar d'acord amb la nostra opció, mantenint la cordialitat i sense estressar-nos.

Jocs de llengua

LOGOGRIF

Per completar aquest logogrif cal tenir en compte que un mateix número correspon sempre a la mateixa lletra, llevat del cas del número 1, que pot representar tant la *m* com la *n*, i del número 2, que representa tant la *b* com la *v*.

- A. Que pot viure en un medi terrestre i aquàtic. — — — — —
3 1 4 5 2 5
- B. Variacions. — — — — —
6 3 1 2 5 7
- C. Recipient antic de ceràmica amb dues anses. — — — — —
3 1 4 9 10 3
- D. Tambor. — — — — —
11 5 1 2 3 13
- E. Lluita aferrissada. — — — — —
6 9 1 2 3 11
- F. Enutja, irrita. — — — — —
8 1 4 3 12 3
- G. Pacte entre patró i treballadors. — — — — — — —
6 9 1 2 8 1 5
- H. Ferrocarril que va per la via pública. — — — — — — —
11 10 3 1 2 5 3
- I. Que no es mou. — — — — — — —
5 1 1 9 2 5 13

Solució
A: amfibí – B: carnis – C: àmfora – D: timbal – E: combat
F: enfada – G: conent – H: tramvia – I: immòbil

Font:

<https://llenguacat.wikispaces.com/file/view/EM%20B%20V.PDF/193549298/EM%20B%20V.PDF>

Recordau que, com a treballadors del Consell de Mallorca, teniu a la vostra disposició el Servei de Normalització Lingüística per resoldre els dubtes lingüístics que tingueu i per corregir els texts escrits que origineu en la feina diària. També us podeu assessorar sobre els vostres drets lingüístics. Hi podeu contactar per telèfon (971 219 581) o bé per correu electrònic (nlinguistica@conselldemallorca.net).

Consell de
Mallorca

Cultura, Patrimoni i Esports

gener-març 2016